VARNIŲ SENAMIESČIO ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI

Linas KVIZIKEVIČIUS

2001 m. LII vykdė žvalgomuosius archeologinius tyrimus Varnių senamiestyje, Vytauto g. sklype Nr. 8/2. Sklypo savininkas G. Jovaiša planavo statyti priestatą prie esamo gyvenamojo namo bei padidinti namą V kryptimi. Tyrimų vieta yra V miestelio dalyje, Vytauto ir Birutės gatvių sankryžoje, į R nuo Šv. Jono bažnyčios, kitoje Vytauto g. pusėje bei į Š nuo autobusų stoties. Įvairiose sklypo vietose ištirti 6 bendro 6 m^2 ploto šurfai.

Šurfas 1 kastas V sklypo dalyje, 307° kryptimi per 8,2 m nuo Birutės g. važiuojamosios dalies pakraščio arba 5,3 m nuo tos pačios gatvės šaligatvio krašto. Nuo žemės paviršiaus iki 100 cm gylio fiksuotas vientisas pilkos spalvos žemių horizontas be archeologinių radinių. Giliau išsiskyrė 15 cm storio drėgnas tamsiai pilkų žemių horizontas su XIX a. buitinėmis šiukšlėmis. 115 cm gylyje pasiektas įžemis – žvyras.

Šurfas 2 kastas centrinėje sklypo dalyje, vidiniame kieme, 337° kryptimi per 3,3 m nuo namo Nr. 8 priestato ŠR kampo. Nuo žemės paviršiaus iki 16 cm gylio horizontą sudarė žvyras. Giliau išsiskyrė 64 cm storio pilkos žemės horizontas su XIX–XX a. radiniais. 80 cm gylyje fiksuotas 10 cm storio degėsių ir smėlio tarpsluoksnis. Po juo fiksuotas 60 cm storio šviesiai pilkos – rudos žemės horizontas be jokių radinių. 160 cm gylyje pasiektas įžemis – žvyras.

Šurfas 3 kastas centrinėje sklypo dalyje, vidiniame kieme, 340° kryptimi per 7,3 m nuo namo Nr. 8 priestato ŠR kampo. Nuo žemės paviršiaus iki 120 cm gylio fiksuotas juodžemio horizontas su XIX–XX a. pradžios radiniais. Jame aptiktas puodyninio koklio fragmentas. Radinys datuojamas XVII a. 120 cm gylyje fiksuotas įžemis – žvyras.

Šurfas 4 kastas PV sklypo dalyje 3,5 m nuo namo Nr. 8 ŠV kampo bei 1,4 m į V nuo namo V sienos. Iki 12 cm gylio viršutinį horizontą sudarė žvyras, permaišytas su juodžemiu, giliau fiksuotas 28 cm storio juodžemio, permaišyto su raudonos spalvos plytgaliais ir moliu, horizontas. Jame aptikta pavienių XIX–XX a. pradžios buitinių ir statybinių šiukšlių. Rasta moneta – Rusijos 18?? m. 3 kapeikos. 40 cm gylyje fiksuotas vientisas juodžemio horizontas be jokių radinių. 80 cm gylyje fiksuotas įžemis – žvyras.

Šurfas 5 kastas Š sklypo dalyje, 12° kryptimi 28 m į Š nuo namo Nr. 8 ŠV kampo. Nuo žemės paviršiaus iki 120 cm gylio fiksuotas vientisas juodžemio horizontas su XIX–XX a. buitinėmis šiukšlėmis. Apatinė horizonto dalis 100–120 cm gylyje buvo drėgna. 120 cm gylyje fiksuotas įžemis – žvyras.

Šurfas 6 kastas Š sklypo dalyje, 88° kryptimi 26 m į R nuo šurfo 5. Nuo žemės paviršiaus iki 118 cm gylio fiksuotas juodžemio horizontas su XIX–XX a. buitinėmis šiukšlėmis. Apatinė horizonto dalis 95–118 cm gylyje buvo drėgna. Įžemis – žvyras fiksuotas 118 cm gylyje.

Žvalgant žemės paviršių aptiktos 4 monetos – Rusijos 1897 m. 1/2 kapeikos, 1867 m. kapeika, 1899 m. 1/2 kapeikos, Lenkijos Jono Kazimiero šilingas (data neaiški).

Tyrimų metu nustatyta, kad sklype susiformavę iki 160 cm storio kultūriniai

sluoksniai su XIX–XX a. pradžios radiniais. Apatiniai kultūriniai horizontai yra drėgni, veikiausiai nuo gruntinio ar pelkių vandens. Manoma, kad sklypas užstatytas XVII a. antrojoje pusėje, tačiau to laikotarpio kultūrinio sluoksnio horizontai neišsiskiria. Labiau pastebimos tik XIX a. užstatymo liekanos.

VARNIAI OLD TOWN SURVEY

In 2001 LIH carried out the archaeological survey in the Old town of Varniai in the plot at Vytauto street 8/2. In various places of the plot, 6 test pits with the total area of 6 m^2 were investigated. In the course of the survey it was established that in the plot there were well-formed cultural layers up to 160 cm thick with finds from the 19th – the beginning of the 20th centuries. The lower horizons were wet, most likely from groundwater or wetland water. Presumedly, the plot was developed in the 2nd half of the 17th century, however, no horizons of cultural layers from that period were discernible. More observable were only the remnants of developed structures from the 19th century. A fragment of a vessel tile dated to the 17th century and 5 coins from the 17th–19th centuries were collected.

TYRINĖJIMAI VILNIUJE, PILIES G. Nr. 8 A

Linas KVIZIKEVIČIUS

2001 m. rugsėjo–gruodžio mėnesiais ir 2002 m. sausio–vasario mėnesiais LII ekspedicija vykdė archeologijos tyrinėjimus ir žvalgomuosius tyrimus Vilniaus senajame mieste (A1610K1), Pilies g. sklype Nr. 8a. Tyrinėjimai vykdyti paminklosaugos tikslais – pastato rūsiuose bei sklypo kieme ištirti susiformavusius kultūrinius sluoksnius. Darbai namo rūsyje vyko 2001 m. rugsėjo–gruodžio mėnesiais ir 2002 m. sausio–vasario mėn., o žvalgomieji tyrinėjimai kieme – 2002 m. vasario mėn.

Tyrimų vietoje iki mums pradėjus vykdyti darbus, jau buvo suardyta nemaža dalis kultūrinių sluoksnių. Šiauriniame korpuse buvo pažeisti tik viršutiniai XIX–XX a. horizontai, o R korpuse kultūriniai sluoksniai buvo permaišyti mechanizuotai ir jų dalis pašalinta iš rūsio.

Sklype Nr. 8a archeologiniai tyrimai iki šiol nebuvo atliekami. Gretimame sklype Nr. 10 žvalgomuosius tyrimus ir tyrinėjimus vykdė archeologai S. Sarcevičius ir V. Grišinas. 1996 m. S. Sarcevičius ištyrė du šurfus – bendro 8 m^2 ploto. Tais pačiais metais V. Grišinas tyrė vandentiekio ir kanalizacijos tranšėjų vietose ir ištyrė bendrą 55 m^2 plotą. 1997 m. S. Sarcevičius sklypo Nr. 10 pastatų rūsiuose ištyrė bendrą 150 m^2 plotą. Tyrimų metu sklype buvo fiksuoti XV a. pabaigos – XVIII a. ir vėlesni kultūrinių sluoksnių horizontai.

2001–2002 m. tyrimų metu pastato rūsyje ištirtas 167 m^2 plotas, kieme – 15,5 m^2 plotas. Tyrimų metu fiksuoti iki 200 cm storio XV–XX a. kultūriniai sluoksniai.

Namo Nr. 8a Š korpuso rūsyje buvo aptikta plytų siena. Siena primūryta prie Š namo Nr. 8a sienos, dalis jos išplanuota Š–P kryptimi ir R–V kryptimi. Jos plotis – 65 ir 45 cm. Siena mūryta iš raudonų plytų, plytos dėtos viena ilgine, kita – trumpąja kraštine. Plytų dydžiai: 31,1x14,0x7,6 cm; 25,5x15,2x7,0 cm; 31,5x16,7x7,5 cm;